נעשה משרת לעבודת כוכבים אמר רב נחמן מנא אמינא לה דתניא כהן שעבד עבודת כוכבים ושב קרבנו ריח ניחוח במאי אילימא בשוגג מאי ושב שב ועומד הוא אלא פשיטא במזיד ואי בזריקה כי שב מאי הוי הא עבד לה שירות אלא לאו בשחיטה ורב ששת אמר לך לעולם בשוגג והכי קאמר אם שב מעיקרו דכי עבד בשוגג עבד קרבנו ריח ניחוח ואם לאו אין קרבנו ריח ניחוח השתחוה לעבודת כוכבים רב נחמן אמר קרבנו ריח ניחוח ורב ששת אמר [א]אין קרבנו ריח ניחוח הודה לעבודת כוכבים רב נחמן אמר קרבנו ריח ניחוח ורב ששת אמר [ב]אין קרבנו ריח ניחוח וצריכא דאי אשמעינן הך קמייתא בההיא קאמר רב ששת משום דעבד ליה שירות אבל שחיטה דלא עבד ליה שירות אימא מודה ליה לרב נחמן ואי אשמעינן שחיטה משום דעבד ליה עבודה אבל השתחוה דלא עבד ליה עבודה אימא לא צריכא ואי אשמעינן השתחואה משום דעביד ליה מעשה אבל הודה דדיבורא בעלמא אימא לא צריכא:

ואין צריך לומר דבר אחר [וכו']: מדקאמר אין צריך לומר דבר אחר [א]מכלל דבית חוניו לאו עבודת כוכבים הוא תניא כמאן דאמר בית חוניו לאו עבודת כוכבים הוא [ב]דתניא אותה שנה שמת שמעון הצדיק אמר להן שנה זו הוא מת אמרו לו מנין אתה יודע אמר להן כל יום הכפורים נזדמן לי זקן אחד לבוש לבנים ונתעטף לבנים ונכנס עמי ויצא עמי שנה זו נזדמן לי זקן אחד לבוש שחורים ונתעטף שחורים ונכנס עמי ולא יצא עמי לאחר הרגל חלה שבעת ימים ומת ונמנעו אחיו הכהנים מלברך בשם בשעת פטירתו אמר להם חוניו בני ישמש תחתי נתקנא בו שמעי אחיו שהיה גדול ממנו שתי שנים ומחצה אמר לו בא ואלמדך סדר עבודה הלבישו באונקלי וחגרו בצילצול העמידו אצל המזבח אמר להם לאחיו הכהנים ראו מה נדר זה וקיים לאהובתו אותו היום שאשתמש בכהונה גדולה אלבוש באונקלי שליכי ואחגור בצילצול שליכי בקשו אחיו הכהנים להרגו רץ מפניהם ורצו אחריו הלך לאלכסנדריא של מצרים ובנה שם מזבח והעלה עליו לשום עבודת כוכבים וכששמעו חכמים בדבר אמרו מה זה שלא ירד לה כך היורד לה על אחת כמה וכמה דברי רבי מאיר אמר לו רבי יהודה לא כך היה מעשה אלא לא קיבל עליו חוניו שהיה שמעי אחיו גדול ממנו שתי שנים ומחצה ואף על פי כן נתקנא בו חוניו בשמעי אחיו אמר לו בא ואלמדך סדר עבודה והלבישו באונקלי וחגרו בצילצול והעמידו אצל המזבח אמר להם לאחיו הכהנים ראו מה נדר זה וקיים לאהובתו אותו היום (א) שישתמש בכהונה גדולה אלבוש באונקלי שליכי ואחגור בצילצול שליכי בקשו אחיו הכהנים להרגו סח להם כל המאורע בקשו להרוג את חוניו רץ מפניהם ורצו אחריו רץ לבית המלך ורצו אחריו כל הרואה אותו אומר זה הוא זה הוא הלך לאלכסנדריא של מצרים ובנה שם מזבח והעלה עליו [ג]לשם שמים שנאמר (והיה) [1]ביום ההוא יהיה מזבח לה' בתוך ארץ מצרים ומצבה אצל גבולה לה' וכששמעו חכמים בדבר אמרו ומה זה שברח ממנה כך המבקש לירד לה על אחת כמה וכמה: תניא אמר ר' יהושע בן פרחיה [ד]בתחלה כל האומר [ה]עלה לה אני כופתו ונותנו לפני הארי עתה כל האומר לי לירד ממנה אני מטיל עליו קומקום של חמין שהרי שאול ברח ממנה וכשעלה בקש להרוג את דוד אמר ליה מר קשישא בריה דרב חסדא לאביי ר' מאיר האי קרא דרבי יהודה מאי עביד ליה לכדתניא לאחר מפלתו של סנחריב יצא חזקיה ומצא בני מלכים שהיו יושבין בקרונות של זהב הדירן שלא לעבוד עבודת כוכבים שנאמר [2]ביום ההוא יהיו חמש ערים בארץ מצרים מדברות שפת כנען ונשבעות

נעשה משרת. והא דאמרינן לעיל [ע"א] בשחיטה לא מיפלגא מוקי לה רב ששת בשוגג: **הודה לעבודת כוכבים.** אמר לה אלי אתה: **קמייתא.** שגג בזריקה: **אבל שחיטה אימא מודה ליה לרב נחמן.** ואפילו הזיד: **נכנס עמי.** לפני ולפנים: **אמר ליה.** שמעי לחוניו בא ואלמדך סדר עבודה: **אונקלי.** מלבוש של עור: **צילצול.** אזור: **לאהובתו.** לאשתו: **זה שלא ירד לה.** שמעי שלא ירד לה לגדולה כך נתקנא באחיו: **היורד לה על אחת כמה וכמה.** שאין מורידין אותו שלא יקלקל עצמו: **בא ואלמדך.** חוניו היה חכם משמעי: **שברח ממנה.** שלא רצה לקבלה מתחילה: (ב) **כל האומר עולה.** [ו][או] מנחה בתחילה קודם שיפריש קרבנו ואמר עלי[ז] עולה או מנחה אני מטיל עליו כו' משום דאין טוב לומר עלי שמא לא יקיים וכתיב (דברים כג) וכי תחדל לנדור. לשון אחר בתחילה כל האומר עלה אני כופתו ומניחו לפני ארי ועכשיו כל האומר לירד הימנה אני מטיל עליו קומקום של חמין בתחילה הייתי שונא את הרבנות וכל האומר לי עלה לגדולה וכו' ועכשיו שעליתי לגדולה וכו'. רבי יהושע בן פרחיה נשיא היה במסכת חגיגה (דף טז.): **מדברות שפת כנען.** שפת ישראל היושבים בארץ כנען וסיפא דקרא נשבעים

נזדמן לי זקן אחד לבוש לבנים. * בירושלמי פריך והכתיב וכל אדם לא יהיה באהל מועד ואפי' מלאכים דכתיב ודמות פניהם פני אדם ומשני דשמא שכינה היתה:

חוניו בני ישמש תחתי. תימה הא דרשינן בת"כ תחת אביו בזמן שהוא ממלא מקום אביו וזה לא היה יודע סדר עבודה דהא קאמר ליה בא ואלמדך סדר [ח][עבודה] ויש לומר דביראת חטא היה ממלא מקום אבותיו ואם תאמר וכי לא ראה כהן גדול משמש מעולם שהיה לובש באונקלי וחגור בצילצול ועוד הא אינו נעשה כהן גדול עד שיעשה סגן ויש לומר דלא היה יודע [ט] ובא ליכנס בכהונה גדולה תחילה:

והעלה עליו עולה לשם שמים. תימה הרי יש כאן איסור שחוטי חוץ [י] ונראה דלבני נח היה מעלה * [כ](לעובדי כוכבים) הנודרים נדרים ונדבות:

בתחילה כל האומר עולה [ל][או] מנחה. בתחלה קודם שיפריש קרבנו ואומר הרי עלי עולה ומנחה אני מטיל עליו כו' משום דאין טוב לומר עלי שמא לא יקיים וכתיב (דברים כג) וכי תחדל לנדור וגו' כך פירש הקונטרס עוד פירש בקונט' פירוש אחר גרסינן בתחילה כל האומר עלה אני כופתו ומניחו לפני ארי עכשיו כל האומר לירד ממנה אני מטיל עליו קומקום של חמין בתחילה הייתי שונא הרבנות וכל האומר לי עלה לגדולה כו' ועכשיו שעליתי לגדולה רבי יהושע בן פרחיה נשיא היה במסכ' חגיגה (דף טז.) עד כאן לשונו ואותו לשון ראשון היה כתוב בספר ולעיל הוה ליה לאיתויי גבי הרי עלי עולה ורבינו קלונימוס אביו של רבי משולם הגיה כלשון [מ] שני בשעת פטירתו והסופר טעה בין עלה לעולה ושלשה דברים הגיה כמפי נבואה בשעת פטירתו זאת ועוד אחרת שהיה כתוב בספרים בפרק בית שמאי בזבחים (דף מה:) דברים שאין חייבין עליהם משום פיגול חייבין עליהם משום נותר וטמא חוץ מן הדם וגומ' רבי שמעון מחייב בדבר שדרכו להיאכל פי' אמר רבי שמעון ועוד הגיה בשבועות (דף יג:) שהיה כתוב בספרים קרבנות ציבור שכין מוסכתן למשהו ולא היו יודעין מהו ואמר דגרסינן למה שכן: הלומד

עין משפט נר מצוה

מז א ב מיי' פ"ט מהל' ביאת מקדש הלכה יג:

◆

רבינו גרשום

עלי עולה מנחה. דכל המתנדב מתחילה להביא או עולה או מנחה אני מטיל עליו קומקום של חמין. כלומר הייתי דן אותו ברותחין דאסור לידור לכתחלה כדי שלא יבא לידי תקלה דשמא יקריבנו בבית חוניו ויהא ענוש כרת אלא בשתיקה יביא קרבנותיו ולא יהא נודר לכתחילה קודם שיקריבם. הוא הדין נמי לשאר קרבנות. לישנא אחרינא בתחי' כל האומר לי עלה בה אני כופתו לפני ארי. דר' יהושע בן פרחיה הוה נשיא והכי קאמר קודם שעליתי לגדולה מי שהיה אומר לי עלה בה והיה נשיא הייתי כופתו לפני ארי עכשיו שעליתי כל האומר לירד ממנה אני מטיל עליו קומקום של חמין כלומר שהייתי מאבדו בידים: ר"מ דאמר דבית חוניו הוה לשום עבודת כוכבים האי קרא דר' יהודה מאי עביד לה דמשמע דלש"ש בנה מזבח לה': ומצא בני מלכים. חמשה בני מלכים מצא בתוך החיל. הדירן והשביען שלא יעבדו עבודת כוכבים והניחן חיים ואותן ה' מלכים בנו אותו מזבח לש"ש: יהיו חמש ערים [בארץ מצרים] דאותן ה' מלכים וממלכות מצרים הן: [ל] ונשבעות בה' צבאות. שלא היו מזכירין שם עבודת כוכבים. והיינו דכתי' יהיה מזבח לה'. אבל אותו בית חוניו הוה לשם עבודת כוכבים: כדמתרגם רב יוסף כו'. דהאי הרס משמע חרבה לשון הריסות והרי נמי כמו חרס שמש כדכתי' האומר לחרס ולא יזרח וכו': איתאמר דהיא תרא מנהון. דקאמר נביא דאחת מאותן ערים שהיא נקראת בית שמש תהא נהרסת. כבנים דחכמים הן: כבנות דנשים דעתן קלות עליהן וכן דעתן קל: מצור ועד קרטיגני. מקומות. מכירין את ישראל. יודעין בשבחן של ישראל שהיו חשובין ואין משתעבדים בהן כ"כ: ואת אביהן שבשמים. שיש להן יראת שמים לכל אותן אומות ואותן אומות דמקרטיגני כלפי מזרח אין מכירין ומשעבדין בישראל ואינן יראי שמים: גדול שמי בגוים. אלמא דכל אומות יש להן יראת שמים: א"ל רב לרב שימי. שימי את. אתה הוא זה שימי. לפי שלא היה רואהו משום דהוי ביה ברב מילי דחסידות שלא היה מגביה עיניו מן הארץ ולפניו היה מביט מרוב ענוה וזו אחת היתה ממדותיו. ורצו לנהוג במדה זו רב יוסף ורב ששת תלמידיו ונעשו סגי נהורין: יקרו ליה אלהא דאלהא. היינו גדול שמי בגוים אבל אין יריאין אותו: א"ר נחום יאי מנחה טהורה זה הלומד תורה בטהרה בלא הרהור: [ו] דאותן שעומדין בבית ה' בלילות הוו כעובדי עבודה: מזבח בנוי. והכי קאמר לעולם לא תיפסוק זאת מישראל שלא יהא מזבח בנוי או למעלה או למטה: כאילו הקריב עולה כו': א"כ הכי איבעי ליה למכתב זאת התורה עולה ומנחה חטאת ואשם. דמשמע דמי כאילו הקריב עולה ומנחה כו': לא צריך. היינו ל' דלעולה דתורתו מכפרת עליו: מאי דכתיב זאת תורת החטאת הרי כבר אמר ואת התורה לעולה למנחה לחטאת ולאשם וכו' בתורת חטאת בסדר עבודת חטאת: מאי קראה דאחד המרבה כו'. מתוקה שנת העובד אם מעט ואם הרבה יאכל. כלומר בשכר העבודה שעובד עבודה תמתיק שנתו עליו אם מעט ואם הרבה בין עבודה דולה בין עבודה קטנה שכרו שוה: ברבות הטובה רבו אוכליה מה כשרון לבעליה זהו הקב"ה שהוא חושב המרובה יותר מן מועט שאין נהנה לא מזה ולא מזה כדכתיב אם ארעב לא אומר לך. וחשוב לפניו הממעיט כמרבה ובלבד שיכוין לבו לשמים. א"ת הרי כתוב אשה ריח ניחוח לה' הכל מפרש ליה [זבחים ד' מו ע"ב] לשום אישים לשום ריח לשום ניחוח לשום מי שאמר היה העולם: בכל הקרבנות לא נאמר בהן ריח ניחוח לאל ולא לאלהים אלא לה'. שלא ליתן פתחון פה לבעל דין למינין לחלוק דכתיב בהו בחד קרא לה' ובאידך לאלהים ש"מ ב' רשויות. אלא הכל לה': לא אמרתי לכם זבחו כדי שתאמר אעשה רצונו של מקום ויעשה רצוני כדי שיהא יעשה רצוני. שלא לרצוני אתם זובחים להנאתי אלא להנאתכם כדי שתתכפרו בהם: לרצונכם זבחו וקא מפרש האי לרצונכם ובזוהו היינו לדעתכם זבחו. לאפוקי מתעסק: מנין למתעסק בקדשים. כגון שנתעסק לחתוך את תלוש וחתך מחובר אף האי כשרצה לחתוך דבר אחר ושחט הזבח מנין שהוא פסול: בידינו הוא. דודאי מצוה היא: לרצונכם מפרש לרצונכם היינו לדעתכם: **סליק פרקא וסליקא מסכת מנחות**

מסורת הש"ס

א) [מגילה י.], ב) יומא לט: [תוספ' דסוטה פי"ג ה"ח], ג) עולה לש"ש, ל"ק, ד) [אבות דר"נ פ"ו], ה) לי עלה. ל"ק, ו) ל"ק, ז) הרי עלי. ל"ק, ח) ל"ק, ט) סדר הלא ליכנס ס', ל"ק, י) עי' רש"ק ול"ק, כ) [אולי הוא מיותר], ל) ל"ק, מ) [והכי מפורש בהדיא באבות דר"נ ספ"ו ע"ש],

◆

תורה אור השלם

1. בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה מִזְבֵּחַ לַיְיָ בְּתוֹךְ אֶרֶץ מִצְרָיִם וּמַצֵּבָה אֵצֶל גְּבוּלָהּ לַיְיָ: ישעיהו יט יט

2. בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיוּ חָמֵשׁ עָרִים בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם מְדַבְּרוֹת שְׂפַת כְּנַעַן וְנִשְׁבָּעוֹת לַיְיָ צְבָאוֹת עִיר הַהֶרֶס יֵאָמֵר לְאֶחָת: ישעיהו יט יח

◆

הגהות הב"ח

(א) גמרא אותו היום שאשתמש בכהונה: (ב) רש"י ד"ה כל האומר נ"ב רבינו קלונימוס מחק גירסא זו בגמ' ועיין בתוספות:

◆

גליון הש"ס

תוס' ד"ה נזדמן כו' בירושלמי. יומא פ"ה ה"ב בסופו: ד"ה והעלה כו' לעכו"ם הנודרים נדרים ונדבות. עי' זבחים מה ע"א וסס קטו ע"ב תוס' ד"ה אסור:

◆

מוסף רש"י

ונמנעו אחיו הכהנים מלברך בשם. מלברך ברכת כהנים את העם בשם המפורש שלא היו כדאי (יומא לט:).

◆

שיטה מקובצת

גמ' ואין צריך לומר לדבר אחר מדקאמר אין צריך לומר לדבר אחר: שם כל יוה"כ היה מזדמן לי זקן א' לבוש לבנים ומעוטף לבנים: שם ויוצא עמי שנה זו נזדמן לי: שם לבוש שחורים ומעוטף: שם ראו מה נדר זה לאהובתו וקיים אותו היום שאשמש בכהונה גדולה: שם ורצה אחריו והלך: שם אותו היום שישמש בכהונה גדולה: שם כל האומר עלה אני כופתו: שם עתה כל האומר לירד ממנה: שם שהרי שאול ברח ממנה וכשעלה בקש להרוג את דוד כל זה נמחק: שם בריה דרב חסדא לרב אשי ר"מ כו': רש"י ד"ה נכנס כו' ולפנים הס"ד ומה"ד ונמנעו אחיו הכהנים מלברך את העם בשם המפורש שלא היו יודעין לאומרו בקדושה ובטהרה א"ל וכו' כן מצאתי ברש"י כ"י אחד: ד"ה בא ואלמדך דחוניו היה חכם: ד"ה שברח כו' שלא רצה לקבלה כך חזר ונתקנא הס"ד ומה"ד בתחלה כל האומר: ד"ה מדברות כו' וסיפיה דקרא ונשבעות לה' צבאות הס"ד: תד"ה בתחלה כו' כל האומר עולה מנחה: א) גמ' ומאי משמע דעיר ההרס לישנא: שם הביאי בני מרחוק ובנותי מקצה הארץ הביאי בני מרחוק אמר: שם אמר רב חסדא אמר רב ואמרי לה אמר רב יהודה: שם דקרו ליה אלהא דאלהי ובכל מקום מוקטר מוגש לשמי ומנחה טהורה בכל מקום ס"ד: שם מנחה טהורה א"ר נחוניא זה הלומד תורה בטהרה: שם זה מזבח בנוי וכו' נ"ב נ"א בקצת ספרים (יד) מיכאל השר הגדול עומד ומקריב קרבן על מזבח שהוא בנוי למעלה: שם כל העוסק בתורה כאילו בנה מזבח והקריב עליו עולה מנחה וכו': שם האי לעולה ולמנחה עולה ומנחה מיבעי ליה: שם ובלבד שיכוין לבו לשמים נ"ב נ"א בכל הספרי יד שבידי שיכוין אדם את דעתו לשמים: שם ומה כשרון לבעליה כי אם ראות עיניו: שם ובלבד שיכוין דעתו לשמים: שם לא אמרתי לכם זבחו: שם לרצונכם זבחו לדעתכם זבחו: רש"י מכירין כו' הראשון ואין מכבידין עולם: ד"ה ואת כו' שמאמינים בהקב"ה ואין עובדין עבודת כוכבים: ד"ה שימי את בתמיה ונ"ב בכורות דף מב ע"ב ונדה דף כד ע"א: ד"ה לעולם כו' כדברי הימים בשלמה ובקרבנות: ד"ה מאי כו' ולא כתיב זאת החוקה: ד"ה אין צריך לא לעולה: בא"ד כגון ילחם לכם בשבילכם: ד"ה לרצונכם כו' לקיים מצותי שתהא כפרה לכם (בתוך) [בכך] הס"ד:

סליק פרקא וסליקא מס' מנחות בעזרת אל אלהי הרוחות

בכל הגמרות כ"י שבידי מסודר פרק ר' ישמעאל אחר פרק שתי מדות וכן בפי' המשניות להרמב"ם ז"ל וסימן פרקי המסכתא: כל דקמיץ: מקמץ: בתכלתא: דכל מנחתא: אילין תודתא: וכל קרבניא: תרתין: ר' ישמעאל אומר: תרתין: מנחתא: הרי עלי:

א) שייך לדף קי ע"א. ב) נ"ל אמרי אלו ת"ח וכו' דאותן ת"ח שעוסקין בתורה בלילה הוי כעומדין בבית ה' בלילות ועובדי עבודה.

א) שייך לדף שאחר זה

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones